

Pijn in de palliatieve zorg

Een kwestie van wikken en wegen

Pijn

- Analyse: hoeveel verschillende soorten pijn?
- Observatie/ registratie
 - Pijnanamnese en evaluatie
- Voorlichting:
 - betekenis van de pijn (letterlijk en figuurlijk)
 - Behandeling en bijwerkingen
- Afstemming:
 - Met patiënt en naaste
 - Met zorg

Pijnbehandeling

- Via de mond
- Volgens de ladder
- Op tijd
- Voldoende dosering

Soorten pijn

■ Nocioceptieve

- Correcte registratie van prikkels aan uiteinden zenuwen:
 - fysiologisch bv bij stoten, hoge temp
 - Pathologisch: door constante druk op receptoren

■ Neuropathische

- Beschadigde zenuwen geven vertekende of niet bestaande prikkels door
 - Mechanische of chemische beschadiging,
 - centrale problematiek

Pijn en behandeling:

- Anamnese en evaluatie
(pijnmeting door verpleging)
- Twee vragen:
 - Hoe ernstig is de pijn?
 - Hoe tevreden bent u over de behandeling?

Pijn en behandeling:

- **Weinig pijn en tevreden:**
 - goede pijnbehandeling
- **Veel pijn en ontevreden:**
 - Behandeling onvoldoende
- **Weinig pijn en ontevreden**
 - Bijwerkingen?
- **Veel pijn en tevreden**
 - Doorvragen: bv mythen

PIJNLADDER:

- Stap 1: paracetamol en/of NSAID
- Stap 2: stap 1 tramadol
 - Tramadol titreren met druppels
 - NB: bij kanker patienten met (progressieve) pijn wordt deze stap overgeslagen
- Stap 3: stap 1 + morfine en/of fentanyl
- Bij alle stappen: co-analgetica

Co-analgetica

- Vooral bij neuropatische pijn
- Corticosteroiden
 - Dosering van 2- 16 mg per dag
 - Bij zwelling waardoor druk: hersenen, lever, zenuwbanen
- Anti-epileptica
 - Gabapentine
 - Carbamazepine (tegretol)
- Anti-depressiva
 - Amitryptiline
 - Geen bewijs, maar ervaringsfeiten
 - Gemengd receptor profiel daarom nog in trek tegen pijn
 - SSRI

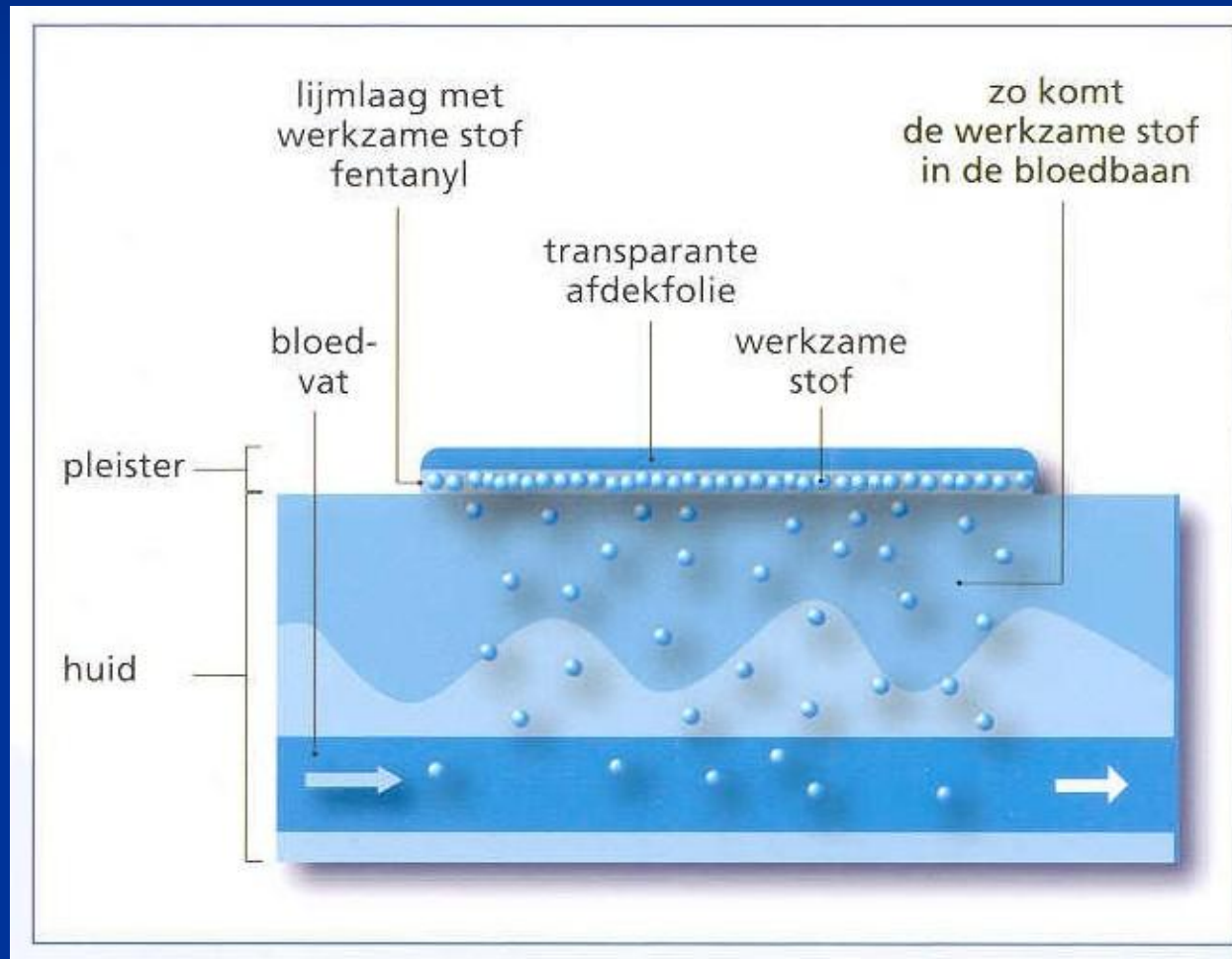
Morfine:

- Oraal, rectaal, parenteraal
- Nauwkeurig te doseren
- Direct release en slow release
- Meeste pijn is gevoelig
- Perifeer en centraal werkend
- Bijw:
 - Tijdelijk: misselijk, slaperig/ verward
 - Blijvende: droge mond, obstipatie
- Veel uitleg nodig, i.v.m. "fabels"

Fentanyl (durogestic pleister)

- Gelijkmatige spiegel
- Via huid
- Centraal werkend
- Bijw: als morfine, minder obstipatie

Pleister fentanyl

Fentanyl (durogestic pleister)

- Werking houdt nog minstens 12 –36 uur aan na verwijderen pleister (huidreservoir)
- minder geschikt bij
 - Instabiele pijn
 - extreem transpireren
 - benauwdheid
 - huidpijn

Nieuwe uitgaven
VIKC

Nu bestellen

€29,95

Voor richtlijnen en
zakboekje

www.ikcnet.nl/bibliotheek

Oxycodone

(oxycontin[®] oxynorm[®])

- Langwerkend en kortwerkend
- Oraal, rectaal, subcutaan
- Verwant aan morfine, dit blijft eerste keus.
- Mogelijk minder psychische bijwerkingen.
- Zinvol als patiënt veel last heeft van morfine bijwerkingen.
 - (Zgn opioid rotatie.)

Hydromorphon= mu antagonist

- geen reden om de huidig toegepaste richtlijnen voor pijnbestrijding als gevolg van kanker aan te passen.
- hoogstens een alternatief indien andere opioïden
 - een onvoldoende analgetisch effect geven
 - onacceptabele bijwerkingen optreden bij adequate doseringen

Subcutane infusie medicatie:

- Indicatie:
 - Misselijk/ braken
 - Slikstoornissen/
passagestoornissen
- Met vleugelnaald en lijntje
 - intermitterend
- Met pomp:
 - Bijtijds aan denken ivm organisatie

sterkte tabel opiaten versus morfine

Morfine s.c.	Morfine oraal	1 : 3
Codeine p.o.	Morfine oraal	10 : 1
Tramadol p.o.	Morfine oraal	5 : 1
Fentanyl s.c	Morfine oraal	1 : 150
Oxycodone p.o.	Morfine oraal	1: 1,5 - 2
Hydromorfone p.o	Morfine oraal	1: 7,5

Actiq®
(oral transmucosal fentanyl citrate)

Photo: usdoj.gov

Actiq zuigpastille ®

- Zuigpastille langs wang halen (max 15 minuten)
- Mag op gezogen worden maar niet gekauwd
- Droge mond eerst bevochtigen
- Werking snel (start na 5 minuten) en kort (30minuten)
- Indicatie in de palliatieve zorg: pijn bij ADL en wondverzorging, onverwachtse doorbraakpijn.
- Bij patienten die al langwerkend opiaat gebruiken

Bij elke ambulante patiënt dient geëvalueerd te worden of er een risico bestaat dat kinderen per ongeluk aan het geneesmiddel worden blootgesteld.

Temgesic ® SL of TD

- Morfine antagonist
- Waarschijnlijk toch makkelijker over te schakelen dan we dachten
- Krijgt mogelijke een grotere rol, met name vanwege neuropatische pijnbestrijding